

ZA ONE KOJI ŽELE ZNATI VIŠE – LJUBAZNOŠĆU KOLEGICE VESNE KOLIĆ - KLIKIĆ

ČETVRTAK

9,00 h – 12,00 h - Pazin, razgled kaštela, Etnografskog muzeja Istre i Muzeja grada Pazina

Pazin je grad duge i bogate tradicije. Smješten u samom srcu istarskog poluotoka, tek tridesetak kilometara udaljen od poznatih turističkih centara. Tu se život odvija podjednakim intenzitetom i zimi i ljeti. Pazinski je kaštel najveća i najbolje sačuvana srednjovjekovna utvrda u Istri. U pisanim se dokumentima spominje od 983. Danas su u Kaštelu smješteni Etnografskog muzeja Istre i Muzeja grada Pazina. Podno zidina kaštela, u grotlu Pazinske jame, rijeka Pazinčica završava svoj nadzemni tok, nastavljaajući podzemljem prema jugu. Čudnovata je Pazinska jama od davnina plijenila pozornost mnogih koji su imali prilike vidjeti to jedinstveno djelo prirodnih sila, pa je, kao i Kaštel, nalazimo u radovima brojnih putopisaca. Pionir znanstvene fantastike Jules Verne je u Pazin smjestio veliki dio radnje svog romana Mathias Sandorf iz 1885.

12.30 – 13,00 h - Beram, sv. Marija na Škrilah

Beram je mjesto u Pazinštini. Na groblju udaljenom oko 1 km od Berma nalazi se crkva Sv. Marija od Škriljinah poznata po jednom od najvrednijih djela istarskog srednjovjekovnog slikarstva. U ovoj maloj crkvi nalazi se više od 40 različitih scena i tradicionalnih motiva iz biblije majstora Vincenta iz Kastva (15. stoljeće). Najpoznatija je freska "Ples mrtvaca" vrlo jasne poruke; *bez obzira tko si, tvoj se kraj zna (memento mori)*. "Ples mrtvaca" započinje kosturom - gajdašem, a odvodi u grob redom: 1. papu 2. kardinala 3. biskupa 4. kralja 5. kraljicu 6. krčmara 7. dijete 8. prosjaka invalida 9. vojnika 10. trgovca. Između svakog od ovih likova nalazi se još jedan kostur. Kolonu završava "anegdota" s trgovcem koji nastoji podmititi smrt hrpom zlatnika. No smrt i njega hvata pod ruku i vodi ga zna se kamo.

14,00 – 16, 00 h Poreč, Muzej grada Poreča i Eufrazijeva bazilika

Poreč je naseljen još od prapovijesti. Tijekom 2. stoljeće pr. Kr. 2. stoljeća prije Krista, rimski je castrum podignut na sitnom poluotoku, koji je bio 400 m dug i 200 m širok, i na kojem danas stoji jezgra staroga grada. Za vrijeme vladavine cara Augusta u 1. stoljeću, castrum je službeno proglašen gradom i uključen u rimsku koloniju *Colonia Iulia Parentium*. U 3. stoljeću grad je već imao organiziranu kršćansku zajednicu i ranokršćanski crkveni kompleks. Eufrazijeva bazilika je sagrađena u 5. stoljeću. Kad je Rimsko Carstvo palo 476. godine, grad je potpao pod razne vladare i sile. Prvo su ga držali Ostrogoti, a nakon 539. zavladao je Bizant. Krajem 6. stoljeća stigli su Hrvati i sagradili prvo trajno naselje oko 620. godine. Nakon 788. grad je bio pod vlašću Franaka. Uslijedilo je kratko razdoblje nezavisnosti u 12. stoljeću, a onda su zavladaali akvilejski patrijarsi. Poreč je 1267. potpao pod Mletačku Republiku, koja je vladala duže od pet stoljeća. Krajem 18. stoljeća prvo ga je preuzeo Napoleon, a onda Austrija 1797. Od 1861. Poreč je bio glavni grad Istre, sjedište pokrajinskog sabora sa školama, te upravnim i sudskim ustanovama. Nekoliko desetljeća (1920-1943.) bio je pod Italijom, da bi 10. rujna 1943. postao dijelom Hrvatske.

17, 00 – 20,00 h Rovinj, Zavičajni muzej grada Rovinja, Muzej Batana

Prvo spominjanje **Rovinja** kao Castrum Rubini, koliko je poznato, nalazimo u djelu "Cosmographia" ravnog Anonimusa. Djelo, iz VII. st., s mnoštvom geografskih podataka koji se odnose na V. st. iz čega rovinjski kroničar Benussi zaključuje da je Rovinj nastao u razdoblju od III. do V. st. Okolica današnjeg Rovinja je, prema arheološkim nalazima, bila nastanjena već u prapovijesnom razdoblju - brončanom i željeznom dobu, kada u Istri cvate kultura Histra koji su tu živjeli i trgovali sa Grcima i Etrušćanima. Najnoviji slučajni nalazi ukazuju na postojanje života već na prijelazu iz II. u I. milenij na samom otoku (od 1763. poluotok) na kojem je smješten današnji Rovinj. Nakon mirne vladavine Rimskog carstva, a pred navalama Visigota, Huna, Gota i Bizantinaca, stari Romani su, u potrazi za sigurnošću, naselili otoke Mons Albanus, Sv. Katerinu, Sv. Andriju i Cissu. Otok Cissa se prvi put spominje po Pliniju starijem, a navodno je potonuo za vrijeme velikih potresa u drugoj polovici VIII. st. Castrum Rubini lociran na mjestu današnje crkve Sv. Eufemije, nekad crkvice sv. Jurja, postaje Ruigno, Ruginio, Ruvigno i preživljava razorne napade s kopna i mora: Slavena (Domagoj 876.g.), Neretljana (865. i 887.g.) i Saracena (819. i 842.).

Nakon bizantinske vlasti Rovinj je najprije pod vlašću Langobarda, a potom pod franačkom vladavinom. U feudalnoj Istri Rovinj gubi veći dio autonomije starih rimskih municipija, međutim kao važan grad, o čemu govori činjenica da kao castrum sudjeluje 804. g. na Rižanskoj skupštini, uspijeva se izboriti za određene olakšice. Od 10. do 12. stoljeća s uspjehom se odupirao pritisku Venecije i stekao autonomni status (sa skupštinom građana i Velikim vijećem). Dolaskom pod Veneciju (1283) gradska samouprava izgubila je svoje demokratsko obilježje. Izložen čestim napadima s mora; 1597 napalo ga je i opljačkalo 17 uskočkih brodova s oko 500 uskoka. U 17. i 18. stoljeću Rovinj je razvijen pomorski grad. Poslije pada Venecije (1797) građani su sami preuzeli upravu grada i zadržali je za vrijeme austrijske (1797-1805) i francuske administracije (1805-1813). Sve do druge polovice 19. stoljeća Rovinj je bio najveća luka na zapadnoj obali Istre. Godine 1918. okupirala ga je talijanska vojska, a 1920 Rapalskim ugovorom pripao je Italiji i bio uključen u talijansku provinciju Furlanija-Julijska krajina. Nakon kapitulacije Italije 1943., Rovinj se pridružio ustanku Hrvata u Istri da bi definitivno 1947 pripao Jugoslaviji. Arheološki postav muzeja je u fazi nastajanja, trenutačno su postavljeni nalazi kasnorimske višeslojne grobnice iz vremena od 2. do 4. stoljeća s područja zaljeva Veštar (uljanice s figurativnim prikazima, balzamariji, keramičke posude i drugo) i dio kamenog dekora iz karolinške crkve Sv. Tome (9. stoljeće). Kao logičan trag bogate pomorske i ribarske tradicije u rovinjskom muzeju sačuvan je velik broj predmeta snažne dokumentarno - povijesne i umjetničke vrijednosti: makete brodova, ex voto pomoraca, prikazi važnih pomorskih bitaka, pejzaži obale, suveniri s putovanja u egzotične zemlje, portreti brodova i druga građa. Rovinjski muzej čuva jednu od najznačajnijih zbirki starih majstora u Hrvatskoj, osobito talijanskih, nastalih od 15. do 19. stoljeća. Renesansa je zastupljena po jednim radom umjetnika iz kruga Giovannija Bellinija i Bonifacija de Pitatija ("Poklonstvo kraljeva"), dok su najznačajniji predstavnici baroka - Marco Ricci ("Put u Emaus"), Antonio Zanchi, Girolamo Romanino, Nicola Grassi, krug Guida Renija, krug Bernarda Strozija i drugi. U tom postavu posebno mjesto zauzima zbirka portreta srednjoevropske provenijencije (G. F. Waldmüller - "Portret Ludviga Bavarskog"), te zbirka polikromne drvene skulpture (kasnogotička "Pieta"). Zastupljena su najznačajnija imena hrvatske umjetnosti druge polovice 20. stoljeća (Emanuel Vidović, Oskar Herman, Oton Gliha, Edo Murtić, Ivo Kalina, Šime Vulas, Kosta Angeli Radovani, Ivan Picelj, Julije Knifer, Antun Motika, Željko Hegedušić, Ivan Lovrenčić, Ivo Dulčić, Vanja Radauš, Ferdinand Kulmer, Ljubo Ivančić, Đuro Seder, Branko Ružić i drugi). Soba Alexandra Kirchera

Eko muzej posvećen brodicu zvanom batana. Batana je tradicionalna rovinjska drvena brodica ravnoga dna, veličine između 4 i 8,5 metara. Umijeće izgradnje rovinjske batane zaštićeno je nematerijalno kulturno dobro hrvatske kulturne baštine

PETAK

8,30 - 9.30 h - sv. Petru u šumi, obnovljeni pavlinski samostan i jedna od najznačajnijih pavlinskih crkvi

Župa Sv. Apostola Petra i Pavla u Sv. Petru u Šumi spominje se već od 1102. godine. U Župi se nalaze dvije crkve: bivša župna sv. Roka na Groblju i današnja župna sv. Ap. Petra i Pavla. Župna crkva sv. Apostola Petra i Pavla - pavlinska - podignuta na mjestu drevne benediktinske iz 1134, proširena, dovršena i posvećena 1755. Počeo je graditi pater Šimun Bratulić, rođen u Sv. Petru u Šumi, general Pavlinskog reda i zagrebački biskup. Crkva je do 1459. g. bila benediktinska, pavlinska od 1459 do 1783. kada je car Josip II ukinuo Pavline na području svoje države. Nakon ukinuća crkva je postala župna. Uz bogat inventar se ubrajaju se krasno rezbareni oltari iz XVIII st. i barokne orgulje iz XVIII (Janez Juraj Eisl - Ljubljana oko 1770.), u crkvi ima 5 oltara: glavni posvećen zaštitnicima župe apostolima Petru i Pavlu, Pavlu I Pustinjaku, Nevinoj Dječici, Svetom Križu i Gospi od Krunice. U glavnom oltaru nalazi se čudotvorna slika Jasnogorske Gospe koja je plakala krvavim i običnim suzama kroz cijelu osminu Božića tj. 24.12.1721. - 01.01.1722. godine. Od tada je crkva počela biti svjedok što većeg broja hodočasnika.

10,00 – 12,00 h – Sanvinčenat, razgled kaštela i povijesnog trga

Svetvinčenat, Savičenta, San Vincenti, tri naziva istog mjesta, kojima je polazište u imenu zaštitnika, hispanskog mučenika sv. Vincencija i istoimenoj opatiji oko koje se razvio gradić. Priča započinje na mjestu današnjeg groblja gdje su vrijedni benediktinci, pionirski prokrčivši šume, obrađivali crvenu zemlju, sagradili nastambu i crkvu, te tako privukli prve naseljenike. Među visokim, šutljivim čempresima koji skrivaju najstariju sačuvanu svetvinčensku građevinu i danas šumi njihovo staro geslo "Ora et labora" (moli i radi).

CRKVA SV. VINCENTA Nekad opatijska i župna crkva, potječe iz 12 st. Jednobrodna je s tri apside i u svojoj unutrašnjosti ima tri sloja zidnih fresaka među kojima i najopsežniji istarski ciklus romaničkih fresaka, pod bizantskim utjecajem, s kraja 13. st., rad majstora Ognobenus Trevisanusa. Najmlađem, trećem sloju s konca 14. i početka 15. st. pripadaju dvije obnovljene slike apostola i fragmentarna oltarna slika na sjevernom zidu s likom svete i donatorom. Freske prikazuju biblijske scene (žrtva Abelova, Navještenje, Pohodjenje, Raspeće...), kalendar (ilustracije radova po mjesecima) i scene iz života svetaca (ponajviše iz života sv. Vincenta).

PLACA Svetvinčenski trg, popularna Placa, svojim autentičnim renesansnim izgledom, skladnim arhitektonskim proporcijama i jednostavnošću ugodno iznenađuje svakog posjetitelja. Placa je okružena kaštelom s kulama i

palačom, župnom crkvom Marijina navještenja, gradskom ložom iz 18 st., te nizom jednoobraznih renesansnih kuća iz 16. st., a u središtu je gradska šterna (cisterna) sagrađena 1808. u klesanom kamenu od priloga puka.

KAŠTEL GRIMANI Preko gotovo cijele sjeverne strane Place proteže se kameni kaštel Grimani, najsačuvaniji na poluotoku i najveća svetvinčenska građevina koja je već stoljećima simbol mjesta i odredište, nekad davno, vojnika, gostiju vlastele, putopisaca i trgovaca, a danas znatizeljnih prolaznika i turista. Prva tvrđava biva sagrađena još početkom 13 st., no burne godine ratovanja su za posljedice imale često uništavanje, pa zatim obnavljanje i promjenu izgleda kaštela, a osim izgleda mijenjali su se i vlasnici posjeda. Nakon biskupa, obitelji Castropola i obitelji Morosini, vlasnici kaštela postaju Crimani di San Luca, patricijska venecijanska obitelj. Sadašnji oblik građevina dobiva 1589. godine, kad Marino Grimani obnavlja spaljeni kaštel po nacrtu venecijanskih arhitekata Scamozzija i Campagne. Kaštel je danas jedna od ponajljepših mletačkih gradnji tog vremena u Istri. Na tri ugla-tri kule, a na četvrtom-palača sa sobama za gospodu i stanom kapetana. S tih kula su se kontrolirala sva četiri ulaza u grad. Kule su povezane bedemima koji izvana pri dnu imaju i potporni zid, a iznutra po cijeloj dužini balkon s kojeg su stražari motrili kroz otvore puškarnica. Na vratima, osim pokretnog mosta postojala je i velika rešetka za spuštanje. Iznad ulaza smješten je grb kaštela, sadašnji grb Svetvinčenta, te grb obitelji Grimani di San Luca. Unutra je osim širokog dvorišta bio stan upravitelja mjesta, skladište za javna davanja i municiju, oružarnica, prostorije za 200 mušketira i kopljanika i vrlo siguran zatvor - pod zemljom. U 19. st. obitelj Grimani prepušta kaštel biskupima, a oni općini početkom ovog stoljeća. Krajem drugog svjetskog rata kaštel biva još jednom spaljen.

CRKVA NAVJEŠTENJA MARIJINA Na istočnom djelu place smjestila se župna crkva Navještenja Marijina, građena početkom 16. st., s renesansnom trolistom fasadom od domaćeg klesanog kamena. U unutrašnjosti crkve je pet mramornih oltara s palama (oltarnim slikama) koje pripadaju venecijanskoj školi. Osobito su vrijedni oltar sv. Viktorije s slikom koja prikazuje Majku Božju s anđelima, sv. Sebastijana i sv. Roka, djelo Palme Mladega, te glavni oltar kojeg su dali izgraditi Grimani s oltarnom slikom Navještenja, autora Giuseppe Porta-Salviatija. U crkvi se štuje tijelo sv. Viktorije koje je 1669. godine preneseno iz Rima u Svetvinčenat.

CRKVICA SV. ANTUNA OPATA U samom Svetvinčentu postoje još tri dobro sačuvane crkvice. Odmah do place je crkvice sv. Antuna Opata, nepravilnog tlocrta sa preslicom. Pripada gotičkoj pučkoj arhitekturi i u unutrašnjosti ima drveni kip sveca, rad domaćeg majstora iz 14. stoljeća.

CRKVA SV. ROKA Crkva sv. Roka iz 1622. nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Svetvinčenta i predstavlja tip srednjovjekovne istarske arhitekture.

CRKVICA SV. KATARINE Treća crkvice je posvećena sv. Katarini. Nalazi se na istočnom izlazu iz mjesta i lijep je primjer pučke romanike u Istri. Datira se u 14. st., a oslikana je freskama s početka 15. stoljeća.

Izvan samog mjesta zanimljive su i tri jednobrodne crkve s lozicom. Ona sv. Germana iz 16. st. u selu Rezanci, sv. Marija od trih kunfina, također iz 16. st. pored sela Boškari, te crkva sv. Kirina u istoimenom naselju.

12,30 – 14,00 h - Vodnjan, posjet muzejskom postavu sakralne zbirke u crkvi svetog Blaža u Vodnjaju

Crkva je građena od 1760. do 1800. godine. U bivšoj sakristiji smještena je i zbirka sakralne umjetnosti (sa 730 izložaka koji datiraju od 400. godine pa do 19. stoljeća). Unutar crkve pohranjeno je i 370 relikvija 250 svetaca. No ponajviše začuđuju 3 mumije. Niti jedno od ova tri tijela nije balzamirano niti je na njemu pronađeno ikakvo racionalno objašnjenje činjenice da su tijela tamo stoljećima, ali toliko dobro sačuvana da tri vodnjanske mumije spadaju u najbolje očuvane mumije Europe.

Leon Bembo umro je 1188. godine. Dvadeset dvije godine nakon njegove smrti nad grobom je progledala slijepa djevojka Katarina Franconellis. Ozdravljenja su se i dalje nastavljala te je na koncu tijelo ekshumirano. I svi nazočni uvelike su se iznenadili, ekshumirano je tijelo potpuno sačuvano, kao što je uostalom i danas.

Ivan Olinije smatran je svecem još za života. Umro je 1300. godine, a ekshumiran je 1389., također zbog nekoliko čudesnih ozdravljenja. Otkopano je tijelo posve sačuvano, sa podignutom desnom rukom kojom kao da i danas blagoslivlja.

Nikoloza Bursa umrla je 1512. godine, a tijelo je iskopano 14 godina poslije i opet zbog ozdravljenja. Priča kaže da se prilikom otvaranja groba širio predivan miris (generacija koja gleda u CSI zajedno samnom teško će to dočarati, ali ipak...). Bioenergetičari su utvrdili da iz njezinog tijela zrači bioenergija u promjeru od 32 metra.

15,00 – 18,00 h - Pula, posjet Arheološkom muzeju Istre, razgled grada:

Arena, antičko kazalište, slavoluk Sergijevaca, antički forum, mozaik in situ, sv. Marija Formosa.

SUBOTA

8,00 – 10,00 h- Pula, Posjet povijesnom muzeju Istre na kaštelu

Crkva je građena od 1760. do 1800. godine. U bivšoj sakristiji smještena je i zbirka sakralne umjetnosti (sa 730 izložaka koji datiraju od 400. godine pa do 19. stoljeća). Unutar crkve pohranjeno je i 370 relikvija 250 svetaca. No ponajviše začuđuju 3 mumije. Niti jedno od ova tri tijela nije balzamirano niti je na njemu pronađeno ikakvo racionalno objašnjenje činjenice da su tijela tamo stoljećima, ali toliko dobro sačuvana da tri vodnjanske mumije spadaju u najbolje očuvane mumije Europe. Leon Bembo umro je 1188. godine. Dvadeset dvije godine nakon njegove smrti nad grobom je progledala slijepa djevojka Katarina Franconellis. Ozdravljenja su se i dalje nastavljala te je na koncu tijelo ekshumirano. I svi nazočni uvelike su se iznenadili, ekshumirano je tijelo potpuno sačuvano, kao što je uostalom i danas. Ivan Olinije smatran je svecem još za života. Umro je 1300. godine, a ekshumiran je 1389., također zbog nekoliko čudesnih ozdravljenja. Otkopano je tijelo posve sačuvano, sa podignutom desnom rukom kojom kao da i danas blagoslivlja.

Nikoloza Bursa umrla je 1512. godine, a tijelo je iskopano 14 godina poslije i opet zbog ozdravljenja. Priča kaže da se prilikom otvaranja groba širio predivan miris (generacija koja gleda u CSI zajedno samnom teško će to dočarati, ali ipak...). Bioenergetičari su utvrdili da iz njezinog tijela zrači bioenergija u promjeru od 32 metra.

11,00 – 13 h Labin, posjet Narodnom muzeju u Labinu

Stalni postav Muzeja u središnjoj zgradi je u fazi izrade u suradnji s engleskom tvrtkom JANVS iz Yorka. Trenutno je u prizemlju postavljen lapidarij, slijede dvije prostorije s kronološkim pregledom zbivanja labinske povijesti od prethistorije do 1945. godine te rudarski postav. Na prvom katu razrađene su pojedine teme. U središnjem prostoru sučeljen je prikaz Labinske republike iz 1921. g. i današnje Labin art republike. Desno od tog prostora nalazi se prikaz partizanskog pokreta, jugoslavenske države i stvaranje nove Hrvatske. U sljedećoj prostoriji prikazano je gospodarstvo Labina kroz stoljeća. Lijevo od središnjeg prostora, u tri prostorije prikazane su: narodna nošnja, lončarstvo i glazbeni instrumenti Labinštine. Predstoji još (u 2006.g.) na drugom katu zgrade izrada tematskih prikaza Giuseppine Martinuzzi, seoskog i gradskog ambijenta te urbanizma i arhitekture Labina.

Ostali sadržaji muzeja su:

- u zgradi ex Francovich, XVIII. st., u Ulici G. Martinuzzi 7: stalni postav Memorijalne zbirke Matije Vlačića Ilirika
- u crkvi Sv. Marije Tješiteljice, XV.-XVII. st., u Ulici A. Negri bb: stalni postav Zbirke sakralnih **umjetnina**.

13,00 – 14, 00 – Plomin, posjet crkvi sv. Jurja u Plominu i razgled pluteja

Na rubu Plomina prema Plominskom zaljevu nalazi se crkva Sv. Juraja Stari. Danas je uglavnom poznata zbog reljefa Silvana u čiji je rub upisan vrlo stari glagoljički natpis. Nekada je baš ova crkva bila plominska župna crkva, a kasnije je postala crkva bratovštine ribara i mornara. Najstariji dio crkve je četvrtasta crkvena lađa koja potječe iz razdoblja od 11.-13. st. Za gradnju najstarijih dijelova crkve domaći su majstori koristili i antičke ostatke pa su u nju ugrađeni mnogi spolije, pa čak i pokoji antički natpis. Na južnom zidu crkve nalazile su se dvije bifore, od kojih je jedna naknadno zazidana, dok je druga i danas u funkciji prozora. I inače su obično crkveni prozori bili na južnim zidovima jer je tako kroz njih ulazilo najviše sunca, a štitali su unutrašnjost od jake bure. Na nekim zidovima, pogotovo onim starijim, nađeni su u vrlo malim segmentima ostaci zidnih slikarija. U 16. st. lađi je dodan prezbiterij (stari prezbiterij je time proširen), a kasnije uz jednu stranu i kapela Sv. Nikole. U podu crkve nad nekoliko grobova nalazile su se nadgrobne ploče. U 20. st. crkveni pod je betoniran, a ploče su postavljene uz zidove crkve. Zvonik je romanički, a takvi su zvonici danas u cijeloj Istri sačuvani još jedino u Balama i Milju. Na vanjskom zidu manje plominske crkvice Sv. Juraj Stari iz 11. stoljeća nalazi se kamena ploča s uklesanim reljefom. Kip prikazuje muškarca u jednostavnoj antičkoj tunici s granom u ruci. Stari plominjani mislili su da je riječ o kipu kršćanskog Sv. Jurja, proljetnog sveca koji se slavi 23. travnja. No reljef je znatno stariji, bez aureole nad glavom (koju bi imao da prikazuje kršćanskog sveca) i zapravo prikazuje antičko božanstvo Silvana. Silvan je bio zaštitnik vočki, žita, šuma, trava... Pretpostavlja se da je netko pronašao antički reljef Silvana dok se gradila crkva u 11. stoljeću, te je reljef ugrađen u nju, dok je zbog pogrešnog shvaćanja reljefa i crkva dobila ime Sv. Juraj. U desnom gornjem kutu reljefa nalazi se poznati «Plominski natpis» (taj dio reljefa je povećan na slici dolje). Netko je starom glagoljicom napisao SE E PIS'L S (ovo je pisao s....). Tko je taj s.... ne zna se jer nastavak falj. Po tipu slova glagoljice «Plominski natpis» je čak stariji od «Bašćanske ploče». «Bašćanska ploča» nastala je negdje oko 1100. godine, a «Plominski natpis» nešto ranije, u 11. stoljeću.

Znakovi štovanja Silvana nađeni su u Istri, osim u Plominu, i u Buzetu, Kanfanaru, Puli, Nezakciju, Labinu...

15,00 – 17,00 – Opatija, šetnja Lugo Mare